

Ακολουθήσέ με
στο αρχαίο θέατρο
της Σικυώνας

Εικ. 1 Το θέατρο της Σικυώνας με θέα προς τον Κορινθιακό κόλπο.

Ακολουθήσέ με στο αρχαίο θέατρο της Σικυώνας

Προγραμματίζοντας μια εκπαιδευτική εκδρομή στο νομό Κορινθίας, αξίζει να αφιερώσει κανείς μια στάση στον αρχαιολογικό χώρο της Σικυώνας. Μόλις 5 χιλιόμετρα από το Κιάτο, στο ύψωμα του Βασιλικού, στα τέλη του 4ου αι. π.Χ. ο Δημήτριος ο Πολιορκητής ίδρυσε τη νεότερη πόλη της Σικυώνας. Η θέση ιδανική: ένα ευρύχωρο οροπέδιο, σαν εξώστης, με θέα όλη τη βορειοανατολική Κορινθία. Η Σικυώνα ήταν μια από τις πιο σημαντικές πόλεις της αρχαιότητας, πλούσια και κατά καιρούς πολιτικά ισχυρή. Από τους αρχαίους χρό-

νους έως και το τέλος της αρχαιότητας υπήρξε σπουδαίο καλλιτεχνικό κέντρο, με περίφημη σχολή γλυπτικής και ζωγραφικής.

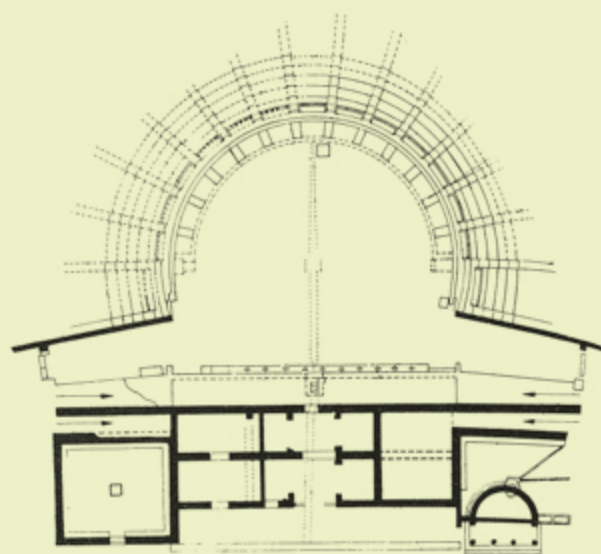
Από τη Σικυώνα κατάγονταν φημισμένοι γλύπτες, όπως ο Λύσιππος, και εργάστηκαν ονομαστοί ζωγράφοι, όπως ο Απελλής. Οι ανασκαφές στην περιοχή ξεκίνησαν στα τέλη του 19ου αι. και συνεχίζονται περιοδικά έως σήμερα φέρνοντας στο φως την Αγορά της πόλης, το Γυμνάσιο, το Βουλευτήριο, μια στοά, ένα ναό αρχαϊκής εποχής, τα ρωμαϊκά λουτρά και το θέατρο.

Εικ. 2 Άποψη του θεάτρου.

Το θέατρο της Σικυώνας

Η κατασκευή ενός θεάτρου στην αρχαιότητα τις περισσότερες φορές συνδυαζόταν με τη λατρεία και το Ιερό του Διονύσου, ιδιαίτερα σε περιοχές με μεγάλη παραγωγή κρασιού. Στη Σικυώνα, στο Ιερό του Διονύσου, ο περιηγητής Πausανίας το 2ο αι. μ.Χ. είδε το χρυσελεφάντινο άγαλμα του θεού αλλά και μαρμάρινα αγάλματα των συνοδών του. Κοντά στο Ιερό κατασκευάστηκε στα τέλη του 4ου αι. π.Χ. ή στις αρχές του 3ου αι. το θέατρο της πόλης, στο φυσικό κοίλο του λόφου στα ανατολικά της ελληνιστικής ακρόπολης της Σικυώνας, σύμφωνα μάλιστα με τα πρότυπα του θεάτρου της Επιδαύρου. Στο χώρο του θεάτρου γίνονταν θρησκευτικές παραστάσεις αλλά και πολιτικές συγκεντρώσεις των Σικυωνίων και της Αχαϊκής Συμπολιτείας. Η θέση, η κατασκευή και οι διαστάσεις του το κατατάσσουν στα πιο εντυπωσιακά θέατρα της αρχαιότητας.

Εικ. 3 Κάτοψη του θεάτρου.

Εικ. 4 Η τρίτη αποχετευτική τάφρος.

Εικ. 5 Η ανατολική πάροδος.

Εικ. 6 Τα κατάλοιπα του ρωμαϊκού λογείου στην ορχήστρα και στο βάθος οι προεδρίες του κοίλου.

Στάση 1η: Η ορχήστρα

Η ορχήστρα του θεάτρου ήταν ημικυκλική με διάμετρο περίπου 24 μέτρα και δάπεδο από πατημένο χώμα (εικ. 2). Εντύπωση κάνει το άρτιο τεχνικά αποχετευτικό της σύστημα. Γύρω από την ορχήστρα και κατά μήκος των τιμητικών εδωλίων (προεδρίες) κατασκευάστηκε μία αποχετευτική τάφρος, σκεπασμένη με πλάκες για τη διευκόλυνση της κίνησης των θεατών προς τις κερκίδες. Τα νερά της διοχετεύονταν σε μια δεύτερη τάφρο, που διέσχιζε την ορχήστρα παράλληλα με τη σκηνή. Από εκεί, πάλι, τα νερά κατέληγαν σε μία τρίτη τάφρο που περνούσε κάθετα κάτω από την ορχήστρα και έφτανε σε μικρή κλίμακα (σκάλα) πίσω από τα σκηνικά (εικ. 4).

Στάση 2η: Η σκηνή

Βορειοανατολικά της ορχήστρας κατασκευάστηκε το σκηνικό οικοδόμημα (εικ. 2). Η σκηνή ήταν διώροφη και πλούσια διακοσμημένη. Ο Πausανίας, μάλιστα, κάνει ειδική μνεία στον ανδριάντα του Άρατου, που είδε σε κάποια κόγχη στη σκηνή του θεάτρου κατά την επίσκεψή του. Δικαιολογημένα, άλλωστε, σε έναν χώρο όπου συνεδρίαζαν τα μέλη της Αχαϊκής Συμπολιτείας, της οποίας ο Άρατος είχε εκλεγεί δεκαεφτά φορές στρατηγός. Στα δύο άκρα του σκηνικού οικοδομήματος υπήρχαν τα *παρασκήνια*, τετράγωνα δωμάτια που χρoσίμευαν για την αποθήκευση υλικών της παράστασης ή για τις ανάγκες των υποκριτών.

Μπροστά από τη σκηνή υπήρχε το *προσκήνιο*, μια στοά που στηριζόταν σε κίονες. Στην οροφή του βρισκόταν το *λογείο*, μια ξύλινη εξέδρα πάνω στην οποία εμφανίζονταν οι υποκριτές. Σ' αυτό οδηγούσαν δύο συμμετρικές ράμπες λαξευμένες στο πέτρωμα.

Αριστερά και δεξιά του σκηνικού οικοδομήματος υπήρχαν δύο είσοδοι, οι *πάροδοι*, πλάτους 4 περίπου μέτρων, κατά το πρότυπο του θεάτρου της Επιδάουρου. Οι πύλες αυτές οδηγούσαν στην ορχήστρα (εικ. 5).

Στην πίσω πλευρά της σκηνής (βορειοανατολικά) κατασκευάστηκε μια στοά που καταλήγει σε μια κρήνη (βορειοδυτικό άκρο). Η στοά θα χρoσίμευε για την αναμονή των θεατών αλλά και για την προστασία τους από το δυνατό ήλιο ή την ξαφνική βροχή.

Στη ρωμαϊκή εποχή το σκηνικό οικοδόμημα επεκτάθηκε, με αποτέλεσμα να καλύψει μέρος της ορχήστρας. Στη θέση του προσκήνιου κατασκευάστηκε νέο χαμηλό πλέον λογείο (εικ. 6).

Στάση 3η: Το κοίλο

Το κοίλο είχε διάμετρο 125 μέτρα (εικ. 2). Δύο οριζόντιοι διάδρομοι, τα *διαζώματα*, το χώριζαν σε τρία μέρη. Έχει ανασκαφεί μόνο τμήμα του κατώτερου μέρους. Δεκάξι *κλίμακες*, σκάλες δηλαδή, όριζαν δεκαπέντε επιμέρους κάθετα τμήματα, τις *κερκίδες*.

Αν και το μεγαλύτερο μέρος του κοίλου ήταν λαξευμένο στο φυσικό βράχο της πλαγιάς, πολλά *εδώλια*, καθίσματα δηλαδή, είχαν κατασκευαστεί από το ντόπιο πωρόλιθο. Συνολικά πρέπει να υπήρχαν εξήντα σειρές εδωλίων. Η πρώτη σειρά προοριζόταν για τις τιμητικές θέσεις των ιερέων και άλλων επισήμων (*προεδρίες*). Ήταν λίθινες και έμοιαζαν με θρόνους διακοσμημένους με ιδιαίτερη φροντίδα (εικ. 6).

Στάση 4η:

Οι θολωτές δίοδοι

Χαρακτηριστικό στοιχείο του θεάτρου είναι οι δύο θολωτές δίοδοι στα δύο άκρα του πρώτου διαζώματος, οι οποίες αποτελούσαν και τις κύριες εισόδους των θεατών (εικ. 2). Είχαν μήκος 16 μέτρα, πλάτος και ύψος περίπου 2,60 μέτρα και αποτελούν ένα σπάνιο δείγμα αρχιτεκτονικής θολωτής κατασκευής της εποχής τους. Η ανατολική είναι αναστηλωμένη, αλλά εκκρεμεί η αποκατάσταση της δυτικής (εικ. 7).

Εικ. 7 Η ανατολική θολωτή διάδος.

Από τότε μέχρι σήμερα

Τα πρώτα ίχνη του θεάτρου έφεραν στο φως Αμερικανοί αρχαιολόγοι προς τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Με τις εντυπωσιακές διόδους, το μέγεθος και τις κατασκευαστικές του λεπτομέρειες το θέατρο της Σικυώνας συγκαταλέγεται σε ένα από τα σημαντικότερα θέατρα του αρχαίου κόσμου. Παρόλ' αυτά, οι φθορές που έχει προκαλέσει ο χρόνος και η σαθρότητα του λίθου που χρησιμοποιήθηκε στην κατασκευή του δεν επιτρέπουν την παραχώρηση του θεάτρου για πολιτιστικές εκδηλώσεις που θα έθεταν σε κίνδυνο το μνημείο. Ωστόσο, τον Αύγουστο του 2014 ξεκίνησαν στο χώρο εργασίες για την προστασία του θεάτρου, την αποκάλυψη και άλλων τμημάτων του και την ανάδειξή του.

Και κάτι ακόμα...

Λίγα μέτρα ανατολικά του θεάτρου της Σικυώνας, σε ένα τμήμα των δημόσιων λουτρών της πόλης των ρωμαϊκών χρόνων, στεγάζεται το Αρχαιολογικό Μουσείο της Σικυώνας. Σε μια από τις προθήκες της Αίθουσας Γ ο επισκέπτης μπορεί να δει ειδώλια και μικρά πήλινα προσωπεία από την αρχαιότητα, αντίγραφα αυτών που φορούσαν οι ηθοποιοί του αρχαίου θεάτρου.

Βιβλιογραφία

Ιστορία των Ελλήνων, τόμος 26, εκδόσεις ΔΟΜΗ

Mee, C., Sprawforth, An., Αρχαιολογικός Οδηγός της Πελοποννήσου, Αθήνα 2001

Παπακατζής, Ν. (1994), *Παυσανίου Ελλάδος Περιήγησις: Κορινθιακά*, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.

Το θέατρο στην αρχαία Ελλάδα - Κωμωδία, εκπαιδευτικός φάκελος, ΥΠ.ΠΟ., Αθήνα 2006

Πηγές από το διαδίκτυο

Διαδικτυακός τόπος Σωματείου «Διάζωμα»: http://www.diazoma.gr/GR/Page_04-01.asp

Διαδικτυακός τόπος Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού: http://odysseus.culture.gr/h/3/gh352.jsp?obj_id=2538

Άλλες πηγές

Εφορεία Αρχαιοτήτων Κορινθίας

Πρόέλευση εικόνων

Εικ. 1, 2, 4-7: Διεύθυνση Μουσείων

Εικ. 3: Παπακατζής, Ν. (1994), *Παυσανίου Ελλάδος Περιήγησις: Κορινθιακά*, Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών.

Συντονισμός έργου: Μαρία Λαγογιάννη, Δρ Αρχαιολόγος
Σουζάνα Χούλια - Καπελώνη, Αρχαιολόγος
Επιστημονική επιμέλεια: Βασίλης Παπαθανασίου, Αρχαιολόγος
Γενική επιμέλεια: Έλενα Μπαζίνη, Αρχαιολόγος
Γραφιστική - Καλλιτεχνική επιμέλεια: Σπύλιος Πίστας, Γραφίστας
Κείμενα: Τόνια Κουτσουράκη, Αρχαιολόγος, Έλενα Μπαζίνη, Αρχαιολόγος
Παιδαγωγική επιμέλεια: Χρύσα Αθιανού, Εκπαιδευτικός
Διορθώσεις κειμένων: Βιολέττα Ζεύκη, Αρχαιολόγος - Μεταφράστρια

ISBN: 978-960-386-225-3

©2015 Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων

Α' έκδοση 2011, Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων

Απαγορεύεται η οποιαδήποτε μερική ή ολική ανατύπωση χωρίς την άδεια του εκδότη

Το έργο «Σχεδιασμός και παραγωγή παιδαγωγικών εργαλείων για την ανάδειξη της σημασίας του θεάτρου στην αρχαιότητα και σήμερα» (κωδικός MIS 339817) υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση" και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΟΥΣΕΙΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ